

आदिवासी क्षेत्राच्या प्रशासनाचे बळकटीकरण -
कर्मचारी विषयक धोरण

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : आस्था-१०९३/प्र.क्र. २४५/९३/का. १५
मंत्रालय विस्तार, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : २९ डिसेंबर, १९९३.

आदिवासींच्या सामाजिक आणि आर्थिक विकासाचा वेग गतीमान करण्याच्या उद्देशाने शासनाने आदिवासी उपयोजना-संकल्पनेचा स्वीकार करून एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्पांची स्थापना केली. या प्रकल्पांमध्ये काम करणा-या अधिका-यांना आणि कर्मचा-यांना दुर्गम, डोंगराळ आणि गैरसोयीच्या आदिवासी क्षेत्रात रहावे लागत असल्यामुळे त्यांच्या साठी काही सुवलंती मंजूर करण्यात आल्या होत्या. आदिवासींच्या विकास योजना अधिक प्रभावीपणे राबविल्या जाण्यासाठी आणि कुपोषण, दैन्य व दारिद्र्य आणि निरक्षरता यांच्या पासून आदिवासींचा बचाव करण्याच्या उद्देशाने नुकतेच आदिवासी क्षेत्रातील प्रशासनाचे बळकटीकरण करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला असून शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्रमांक : आस्था-१०९३/प्र.क्र. २०२/९३/का. १५, दिनांक ९ नोव्हेंबर, १९९३ अनुसार उचित आदेश जारी करण्यात आले आहेत. या अनुषंगाने आदिवासी क्षेत्रात काम करणा-या शासकीय अधिकारी आणि कर्मचा-यांच्या सेवा शर्ती विषयी शासन पुढीलप्रमाणे आदेश देत आहे :-

[१] पुढील ११ निवडक एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्पांच्या कार्यक्षेत्रात कार्यरत असणारे सर्व अधिकारी आणि कर्मचारी प्रकल्प अधिकारी यांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली असतील. यापैकी शासकीय तसेच जिल्हा परिषदांच्या अधिका-यांचा आणि कर्मचा-यांचा राहील.

- १] जव्हार, जि. ठाणे
- २] डहाणू, जि. ठाणे
- ३] नाशिक
- ४] कळवण, जि. नाशिक
- ५] तळोदा, जि. पुणे
- ६] विनवट, जि. नांदेड

- ७] धारणी, जि. अमरावती
 ८] अहेरी, जि. गडचिरोली.
 ९] भामरागड, जि. गडचिरोली,
 १०] गडचिरोली
 ११] चिखंदरा, जि. अमरावती.

२] उक्त प्रकल्प क्षेत्रातील सर्व अधिकारी आणि कर्मचा-यांवरील प्रकल्प अधिका-यांचे प्रशासकीय नियंत्रण पुढीलप्रकारे राहिल :-

[अ] प्रकल्प क्षेत्रात काम करणा-या सर्व वर्ग ३ व वर्ग ४ मधील कर्मचा-यांना (महाराष्ट्र नागरी सेवक [विहित व अपोल]-नियम १९७९ मधील तरतुदी नुसार) किरकोळ शिक्षा देण्याचे अधिकार प्रकल्प अधिका-यांना रहातील.

[आ] वरील प्रयोजनासाठी प्रकल्प अधिकारी, स्वात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांना प्रकल्प क्षेत्रात काम करीत असलेल्या सर्व शासकीय विभागांच्या आणि जिल्हा परिषदेच्या यंत्रणांच्या अधिकारी आणि कर्मचा-यांचे कार्यालय प्रमुख म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

[इ] या कर्मचारी आणि अधिका-यांच्या किरकोळ रजा मंजूरीचे अधिकार प्रकल्प अधिका-यांना रहातील. अर्जित अथवा अन्य प्रकारच्या दीर्घ मुदतीच्या रजांची प्रकरणे प्रकल्प अधिका-यांच्या सहमती शिवाय मंजूर केली जाणार नाहीत.

[ई] प्रकल्प क्षेत्रातील सर्व विभागांच्या व जिल्हा परिषदेच्या वर्ग ३ व वर्ग ४ मधील कर्मचा-यांच्या प्रकल्पांतर्गत बदल्या करण्याचे अधिकार प्रकल्प अधिका-यांना असतील.

[उ] प्रकल्पाशी संबंधित बदल्या करताना संबंधित विभागाचे सक्षम अधिकारी प्रकल्प अधिकारी, स्वात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांची सहमती घेतो.

[ऊ] प्रकल्प क्षेत्रात काम करणा-या सर्व अधिकारी आणि कर्मचा-यांची गोपनीय प्रतिक्रिया प्रकल्प अधिकारी लिहितील. वर्ग १ व २ अधिका-यांच्या संदर्भात प्रकल्प अधिकारी हे

प्रतिवेदन अधिका-यांची भूमिका वळवितील तर वर्ग ३ कर्मचा-यांच्या संदर्भात ते पुनर्विलोकन अधिकारी राहतील. अधिका-यांच्या संदर्भात त्यांच्या विभागाचे पुनर्विलोकन अधिकारी, प्रकल्प अधिका-यांना लिहिलेल्या गोपनीय अहवालांचे पुनर्विलोकन करतील.

[२] ज्या अधिका-यांची कार्ये कक्षा आदिवासी उपयोजना क्षेत्रांमध्ये आणि क्षेत्राबाहेर अशा दोन्ही ठिकाणी पसरलेली आहे असे अधिकारी प्रकल्प क्षेत्राच्या मर्यादित प्रकल्प अधिका-यांना उत्तरदायी रहातील.

[३] एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प क्षेत्रात ज्याचे मुख्यालय आहे अशा सर्व अधिका-यांना आणि कर्मचा-यांना त्यांच्या मुख्यालयाच्या ठिकाणी राहिले पाहिजे. अशा सर्व अधिकारी आणि कर्मचा-यांना ते प्रकल्प क्षेत्रात नेमले जाण्या पूर्वी ज्या ठिकाणी होते त्या ठिकाणचे शासकीय निवासस्थान त्यांच्या कुटुंबियांना रहाण्या व वापरण्यासाठी ठेवण्याची मुभा राहिल. त्यासाठी त्यांना शासकीय नियमानुसार घरभाडे घावे लागेल. प्रकल्पा अंतर्गत त्यांच्या नेमणुकीच्या ठिकाणी त्यांना शासकीय निवासस्थान दिल्यास ते भाडे माफ राहिल व शासकीय निवासस्थान नसल्यास त्यांना घरभाडे भत्ता दिला जाईल.

[४] एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प क्षेत्रात नेमणूक दिलेल्या सर्व अधिकारी आणि कर्मचा-यांनी स्थानिक आदिवासी बोलीभाषा शिकणे अनिवार्य राहिल. यासाठी प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांनी २ किंवा ३ महिन्यांच्या प्रशिक्षण कार्यक्रम स्थानिकरीत्या आखावा.

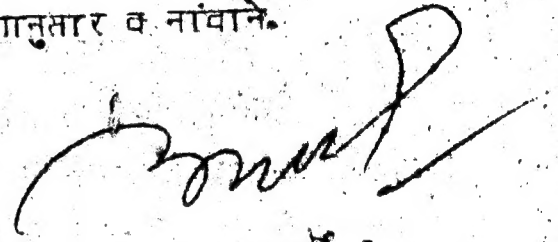
[५] अपवादात्मक परिस्थिती वगळता एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प क्षेत्रात नियुक्त करण्यात आलेल्या अधिकारी व कर्मचा-यांचा नियुक्ती सेवा कालावधी किमान ३ वर्षांचा राहिल.

[६] एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प क्षेत्रात प्राथमिक आणि तळमळीचे अधिकारी नेमले जावेत यासाठी प्रत्येक विभागाने शक्यतो त्याच्या प्रत्येक तहकालीन सरव्हेसा प्रवेशाने नियुक्त झालेल्या प्रत्येक अधिका-याचे प्रशिक्षण पूर्ण झाल्यावर त्याची पहिली नियुक्ती एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प क्षेत्रात करावी.

[७] आदिवासी क्षेत्रात ३ वर्षां सेवा कालावधी यशस्वीपणे पार पाडल्यानंतर संबंधित अधिकारी/कर्मचारी त्यांच्या पसंती-प्रमाणे नेमणूक दिली जाण्यास पात्र असतील.

२. हा शासन निर्णय सामान्य प्रशासन विभागाच्या सहमतीने निर्गमित करण्यांत येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नांवाने.

[अ. द. कुलकर्णी]
सह सचिव, आदिवासी विकास

प्रति,

१] राज्यपालांचे सचिव,

२] मुख्यमंत्र्यांचे सचिव,

३] मंत्री [आदिवासी विकास]

४] राज्यमंत्री [आदिवासी विकास]

५] सर्व मंत्री, राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव/स्वोय सहाय्यक,

६] मुख्य सचिव,

७] इतर मंत्रालयांन विभागाचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव,

८] आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक.

९] अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/नागपूर/ठाणे/अमरावती,

१०] व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी आदिवासी विकास महामंडळ, मर्यादित, नाशिक.

११] संचालक, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे,

१२] सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

१३] वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

१४] समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व पर्यटन विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

31/10/23
HMB

... ५ ...

- १५] सहकार व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
- १६] इतर सर्व मंत्रालयीन विभाग,
- १७] सर्व विभागोद्य आयुक्त,
- १८] सहकार आयुक्त व निबंधक सहकारी संस्था, पुणे,
- १९] सर्व जिल्ह्यांचे जिल्हाधिकारी,
- २०] सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
- २१] मंत्रालयाच्या सर्व विभागाखालील विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख,
- २२] संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई
- २३] संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, जुने जकात घर,
डो. डो. इमारत, पोर्ट, मुंबई
- २४] मुख्य लेखा परीक्षक, स्थानिक निधी हिशोब, मुंबई
- २५] उपमुख्य लेखा परीक्षक, स्थानिक निधी हिशोब, मुंबई/पुणे/नागपूर/
औरंगाबाद/नाशिक/अमरावती.
- २६] महालेखापाल [लेखा व अनुज्ञेयता], महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर.
- २७] महालेखापाल [लेखा परीक्षा], महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर
- २८] निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
- २९] सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
- ३०] अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
- ३१] सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई [पत्रादारे]
- ३२] सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ, विधान भवन, मुंबई [पत्रादारे]
- ३३] प्रबंधक, लोक आयुक्त व उपलोक आयुक्त यांचे कार्यालय,
मुंबई [पत्रादारे]
- ३४] प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, नवी मुंबई [पत्रादारे]
- ३५] सहनिबंधक, सहकारी संस्था, आदिवासी विकास, नाशिक,
- ३६] सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प,
- ३७] उपसंचालक, अनुसूचित जमाती/जाती पडताळणारे समिती,
नाशिक/नागपूर
- ३८] महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई [या शासन
निर्णयास पुरेशी प्रसिध्दी देण्याबाबत],
- ३९] आदिवासी विकास विभागातील सर्व कार्याक्षेत्रे.
- ४०] निवड नस्ती, का. १५, आदिवासी विकास विभाग,